JEDIDUT

SUOMI-ISRAEL-YHDISTYSTEN LIITTO RY // 3 • 2026

KENESTÄ ISRAELIN UUSI PÄÄMINISTERI?

ISRAELIN PUOLESTA – TERRORIA VASTAAN

ONKO JUUTALAISILLA OIKEUS ASUA JUUDEASSA?

Sisällys

3 / 2026

3 Puheenjohtajan mietteitä

4 Datakeskusten israelilaisteknologia

8 Krikettiä

10 Matkakohteena juutalainen Tallinna

13 Jäsenyhdistykset ja tapahtumat

14 Israeli puolesta – terroria vastaan Mielenilmaus 7.10.

18 Onko juutalaisilla oikeus asua Juudeassa?

20 Golan ja Negev – siellä missä korppikotkan liitelevät

22 Uutiskimara

Kansikuva:
Knessetin lopullinen kokoonpano odottaa vielä ratkeamistaan. © Risto Huvila

JEDIDUT
SUOMI-ISRAEL-YHDISTYSTEN LIITTO RY

Julkaisija ja kustantaja:
Suomi-Israel-yhdistysten liitto ry
Finland-Israel Föreningarnas Förbund rf
www.suomi-israel.fi, jedidut@suomi-israel.fi

Toimitus: Faktapro Oy

Päätoimittaja: Kimmo Janas, 050 912 7332
kimmo.janas@faktapro.fi

Toimituskunta: Varpu Haavisto, Risto Huvila ja Ari Rusila

Ilmestyy: 4 kertaa vuodessa; maalis-, kesä-, syys- ja joulukuussa, vuosikerta 30 euroa.

Ilmoituskoot ja hinnat (alv 0):

1/1 s: 148 x 210 mm tai 123 x 176	240 euroa
1/2 s: 60 x 176 mm tai 123 x 86 mm	150 euroa
1/4 s: 60 x 86 mm tai 123 x 37 mm	90 euroa
sisäkansi: 148 x 210 mm tai 123 x 176	265 euroa
takakansi: 123 x 153 mm	290 euroa

Painopaikka: KTMP Group Oy, Mustasaari

Taitto: Faktapro Oy

SSN-L 1235-8290, ISSN 1235-8290 (Painettu)
ISSN 1799-0742 (Verkkojulkaisu)

Suomi-Israel-yhdistysten liitto ry on puoluepoliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumattomien ystävyysyhdistysten liitto. Tätä linjaa seuraten Jedidut pyrkii lisäämään Israelin maan ja kansan tuntemusta sekä levittämään tietoa Israelin kulttuurista, historiasta ja yhteiskunnasta.

Verkkosivuilta **www.suomi-israel.fi** löytyy lisätietoa liitosta ja Israel-ystävyyteen liittyvästä toiminnasta. Suomi-Israel-yhdistysten liitto ry:n tilinumero on **FI75 5710 5220 1183 18**

Puheenjohtajan mietteitä

Kuluva syksy on ollut Israelin ja Lähi-idän asioita seuraaville hengästyttävä. Tapahtumat seuraavat toisiaan: Iran, YK, Nobel ja Israelin vaalit, ja ehkä yllättävimpänä kotimaan ammattiyhdistyskentän käynnistämä antisemiittinen Israel-boikotti.

Jos kansalainen elää ainoastaan suomalaisen valtamedian vaikutuksen alaisena, hänelle syntyy todennäköisesti käsitys, että (myös) kaikki israelilaiset vihaavat **Benjamin Netanyahua**, mutta tuore vaalitulos kertoo kuitenkin jotain muuta.

Netanjahun johtama Likudista, ultraortodoksipuolueista (Shas, UTJ) sekä äärioikeistosta (Otzma Yehudit, Uskonnollinen sionismi) koostuva nykyinen hallitusblokki sai 53 paikkaa, mutta romahti edellisistä 2022 vaaleista, joissa se sai 68 paikkaa.

Entisen IDF:n komentajan, kenraali **Gadi Eisenkotin** johtama Yashar-, Beyachad-, Demokraatit- ja Yisrael Beytenu -puolueista koostuva oppositioblokki pettyi saamaansa 48 paikkaan. Tätä saattaa heikentää vielä entisen ulkoministerin **Avigdor Liebermanin** johtaman Yisrael Beytenun huhuttu siirtyminen Netanyahun blokkiin.

Vaalien yllätys oli arabipuolueiden saamat ennätykselliset 19 paikkaa, mikä tekee heistä mahdollisen kuninkaantekijän tulevissa hallitusneuvotteluissa, jolloin oppositioblokki pystyisi ainakin teoreettisesti kaatamaan Netanjahun arabipuolueiden tuella. Varsinaista apartheidiä!

Vaalivilppiä on kuitenkin epäilty tapahtuneen joissakin arabikaupungeissa ja siitä vaadittu tutkintaa, joten asiasta kuullaan vielä.

Ay-liike toistaa Saksan 1930-lukua

Kotimaan järkyttävimpiin uutisiin lukeutuu ay-liikkeen 27.10. julistama Israeliin kohdistuva taloudellinen kuluttajaboikotti, jonka ovat allekirjoittaneet Eettisen kaupan puolesta (Eetti), Toimihenkilöliitto Erto, Finnwatch, Ihmisoikeusliitto, Suomen Rauhanliitto, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK, Solidaarisuus, STTK, Sumud - Suomen Palestiinaverkosto ja Tehy.

Väitettyä kansanmurhaa ja ihmisoikeusloukkauksia korostavassa julistuksessa todetaan mm. seuraavaa:

"Kehotamme kuluttajia boikotoimaan Israelissa tai sen laittomissa siirtokunnissa kokonaan tai osittain tuotettuja Euroopan unioniin tuotuja tuotteita tai palveluita. Terveydelle välttämättömät tuotteet on rajattu boikotin ulkopuolelle."

Boikotti paljastaa vasemmiston ja ay-liikkeen syvään juurtuneen, demonisen juutalaisvihan. He eivät edes halunneet odottaa 28.10. pidettyjen parlamenttivaalien tulosta, mikä todistaa, ettei kyse ole politiikasta vaan nimenomaan juutalaisvaltiosta ja sen kansalaisista. 1930-luku toistaa itseään järkyttävällä tavalla.

Ja mitä tekopyhyyttä: ”Terveydelle välttämättömät tuotteet on rajattu boikotin ulkopuolelle.”

Israel on tänään poliittisesti ahtaammalla kuin vuosiin, joten vetoan, että osallistuisit liiton syyskeräykseen ja auttaisit meitä toimimaan totuuden puolesta. Ks. mainos sivulla 17.

Voimia ja jaksamista pimenevään syksyyn!

Risto Huvila

Datakeskusten israelilaisteknologia

Ariel Rusila

Globaalit teknologiajätit pienempien toimijoiden ohella ovat rynnistämässä Suomeen datakeskushankkeiden muodossa mittavine rakennusaikaisine sekä itse toiminnan aikaisine suorine ja välillisine työllisyysvaikutuksineen. Googlen jättimäisen 13 miljardin euron investointi on tuorein esimerkki, mutta lisää on tulossa, sillä Elinkeinoelämän keskusliitossa on tietoa jopa 140 muusta datakeskushankkeesta Suomessa; jos edes murto-osa toteutuu niin Suomi saattaa nousta kasvu-uralle vuosikausiksi eteenpäin niiden ansiosta.

• Kiina, Venäjä ja Iran ovat levittäneet länsimaiden datakeskusten vastaista propagandaa videoina, sarjakuvina ja lehtiartikkeleina heikentääkseen Yhdysvaltoja.

Olen mielenkiinnolla seuraamassa, milloin vihervasemmisto herää vastustamaan – perinteensä mukaisesti Venäjän rinnalla – datakeskuksia, sillä senkin tiedossa lienee israelilaisyritysten merkittävä rooli datakeskuksiin liittyvässä teknologiassa, ratkaiseva rooli verkko- ja siruteknologiassa ja johtava rooli kyberturvallisuuteen, tekoälyyn ja erityisesti niihin keskittyvän ns. deep tech -alaan liittyvään kehitystyöhön.

Israelilaisyritysten osallistuminen datakeskuksiin liittyvään teknologiaan

• Israelilainen ZutaCore tarjoaa vesivapaata kaksifaasista nestejäähdytysteknologiaa tekoälypalvelimille ja on toteuttanut järjestelmiä kymmenissä datakeskuksissa maailmanlaajuisesti.

• Phinergy: Israelilainen puhdas energiateknologiayritys, jonka alumiini-ilma-akkuteknologia valittiin Googlen ja Microsoftin johtamaan Net Zero -konsortioon korvaamaan datakeskusten dieselvaravoimageneraattoreita. Projekti sisältää 500 kW / 10 MWh -demonstraatiojärjestelmän, joka on määrä validoida vuoden 2026 loppuun mennessä.

• Energix: Israelilainen uusiutuvan energian yritys, joka allekirjoitti Googlen kanssa strategisen yhteistyösopimuksen Yhdysvaltain aurinkoenergiaprojekteista, joiden kokonaiskapasiteetti on 1,5 GW, ja Googlen investointi on jopa 1,3-1,5 miljardia dollaria.

• Ormat: Israelilainen geoterminen energiayritys, joka toimittaa Googlelle Nevadassa jopa 150 MW uutta geotermistä kapasiteettia.

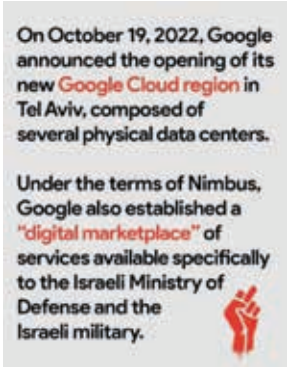

▶ BDS-kampanja Googlea vastaan.

Verkkoteknologia

Israelilaisyritykset ovat vahvasti mukana tekoälydatakeskusten verkkokerroksessa:

• DriveNets: pilvinatiivista verkkoteknologiaa tekoälydatakeskuksille ja operaattoreille

• Xsight Labs: tarjoaa suurinopeuksisia viestintäsiruja, jotka on integroitu Starlink V3 -satelliitteihin

• Speedata: Analytics Processing Unit (APU) -siru, joka on suunniteltu erityisesti datakeskusten analytiikkakuormiin

• Silicom: palvelinverkkokortit (NIC), FPGA-älykkäät sovittimet ja tekoälyverkkokortit

• Tower Semiconductor: valmistaa optisen liitännän moduuleja tekoälydatakeskuksille ja on Nvidian keskeinen toimittaja.

▲ Yokneam Illit sijaitsee Karmelvuoren juurella 21 km Haifasta ja 80 km Tel Avivista. Israelin "startup-kylänä" tunnettu Yokneam Illit on metsien ja pienten asutuskeskusten ympäröimä korkean teknologian keskus, jossa vuonna 2024 asui 24 928 asukasta. Nykyään Yokneam Illitissä toimii yli sata korkean teknologian yritystä, joiden viennin arvo on noin 5 miljardia USD vuodessa.

Palvelin- ja laitteistotason tuotteet ja tuotekehitys

Googlen maailmanlaajuisella liiketoiminnalla on syvät siteet Israelin teknologiaekosysteemiin:

• Wiz: Google suoritti 32 miljardin dollarin kaupallisen yrityskaupan israelilaisesta perustetusta pilvitietoturvayrityksestä Wizistä maaliskuussa 2026. Tämä on Googlen historian suurin yritysosto, ja Wiz liitettiin Google Cloud -liiketoimintaan. Wizin teknologiaa käytetään laajalti pilvi-infrastruktuurin tietoturvan valvonnassa, ja periaatteessa tämä teknologia voi palvella Googlen datakeskuksia maailmanlaajuisesti.

• Google Israelin tutkimus- ja kehityskeskus palkkaa kymmeniä insinöörejä kehittämään NIC-verkkoliitäntäkorttisiruja tekoälylaskentaa varten, ja tämän sirun on tarkoitus parantaa ydinsuorittimien ja GPU:iden välistä tiedonsiirtoa datakeskuksissa.

Myös Microsoftilla on merkittävät yhteydet Israelin tek- ▶

nologiaekosysteemiin maailmanlaajuisesti:

• Microsoftin Israelin tutkimus- ja kehityskeskus on yksi sen tärkeimmistä maailmanlaajuisista keskuksista, jossa on 30 tuotekehitystiimiä, jotka keskittyvät kyberturvallisuuteen, tekoälyyn ja liiketoiminta-analytiikkaan.

• Microsoft on ostanut useita israelilaisia teknologiayrityksiä, kuten Secure Islands (tietoturva) ja Adallom, Hexaite, Cyber X (kyberturvallisuus).

• Raporttien mukaan Microsoft suunnittelee uudelleenjärjestelyjä tekoälydatakeskusten optisten puolijohteiden toimitusketjussa ja aikoo sulkea pois korealaisia yrityksiä, kuten Samsungin, ja asettaa etusijalle amerikkalaiset ja israelilaiset optiikkateknologiayritykset muodostaakseen ”USA-Israel fotoniikkaliiton”.

Tulevien datakeskusten tietokoneissa on laajalti israelilaista teknologiaosaamista ja komponentteja, jotka ovat jo integroituneet keskeisten siruvalmistajien tuotelinjoihin.

• NVIDIA:n seuraavan sukupolven Rubin-alusta on tyypillinen esimerkki, jossa kuudesta keskeisestä sirusta viisi on israelilaista alkuperää ja ne on kehitetty yrityksen Yokneamin kehityskeskuksessa Israelissa.

• Vera-keskussuoritin: Rubin-alustan kanssa yhdessä käytettävä seuraavan sukupolven keskussuoritin, jonka kehitystyötä on osittain tehty Israelissa.

• Verkko- ja viestintäsirut: NVLink 6 -kytkin, ConnectX-9 SuperNIC, BlueField-4 DPU sekä Spectrum-6 Ethernet -kytkin on kaikki kehitetty Israelissa.

• NVIDIA:n toimitusjohtaja **Huang Renxun** on julkisesti ylistänyt Israelin kehityskeskuksen (jonka ydin on alun perin israelilainen Mellanox) panosta ja todennut, että sen viestintäsirut ovat mullistaneet suorittimien välisen tiedonsiirron ja säästäneet miljardeja dollareita palvelinkeskusten rakentamiskustannuksissa.

• Intel antoi Israelin kehityskeskukselleen johtavan roolin seuraavan sukupolven Diamond Rapids -palvelinsuorittimen suunnittelussa. Intel Israelin tiimi ei aiemmin vastannut vain Xeon-suorittimen suorituskykyytimistä. Diamond Rapidsissa sen vastuulle annettiin koko keskeisen laskentayksikön (CBB, Compute Building Block) suunnittelu.

• Suorittimen enintään 256 ydintä ja Foveros Direct 3D -pinontateknologia on kehitetty Israelin tiimin johdolla. Tämä merkitsee sitä, että Israelin tutkimus- ja kehitysosaaminen on noussut PC-suorittimista AI-datakeskusten laskentayksiköiden ytimeen.

AI-datakeskuksissa suorittimien välisen tiedonsiirron pullonkaulan ratkaisemiseen tähtäävissä verkkosiruissa israelilaisyritykset ovat myös nousemassa esiin.

• Xsight Labs: Israelilainen siruyritys, jonka E1 DPU ja X2 Ethernet-kytkin on erityisesti suunniteltu AI-datakeskusten yhteyksiin. Sen tuotteet korostavat energiatehokkuutta ja ohjelmoitavuutta, ja SpaceX:n Starlink V3 -satelliitit ovat jo valinneet X2:n nopean verkkonsa ytimeksi.

• Microsoft suunnittelee AI-datakeskusten optisen tiedonsiirron uudelleenjärjestelyä ja aikoo muodostaa ”USA-Israel -fotoniikkaliiton” jättäen korealaiset toimittajat, kuten Samsungin, ulkopuolelle. Järjestelyssä Yhdysvallat toimittaa suunnittelun ja standardit, kun taas Israelilaiset yritykset toimittavat valonohjauksen ydinkomponentteja.

Muista toimijoista mainittakoon:

• Marvell: Sen AI-datakeskuksiin tarkoitettu optisen tiedonsiirron suoritin, jonka kehitystyöstä yli 80 % on tehty Israelin Petah Tikvassa ja Yokneamissa, kilpailee suoraan NVIDIAn vastaavien tuotteiden kanssa.

• Neologic: Israelilainen siruyritys, joka kehittää AI-päättelyyn keskittyvää palvelinsuoritinteknologiaa ja pyrkii alentamaan datakeskusten käyttökustannuksia.

Epilogi ja BDS

Yhteenvetona voidaan todeta, että tulevissa datakeskuksissa israelilainen teknologia ei ole enää vain ”osallistuvaa”, vaan se on keskeinen tekijä, joka määrittää datakeskusten laskentatehoa ja tiedonsiirron tehokkuutta. NVIDIA ja Intel ovat sisällyttäneet Israelin kehityskeskuksensa tuotteidensa ydinsuunnitteluun, kun taas Microsoft suunnittelee toimitusketjuaan geopoliittisten liittolaisuussuhteiden pohjalta.

Mainittakoon että yksi Suomen turvallisuusluokitelluimmista datakeskuksista eli Tampereen Härmälän luoladatakeskus oli suomalais-israelilaisen Aiber Networks -yrityksen rakentama, ja sen palvelinkapasiteetti oli noin 200 palvellinta teholtaan noin 4 MW, ensisijaisena tarkoituksena palvella suomalaisia, israelilaisia ja venäläisiä asiakkaita. Hanke kuitenkin epäonnistui ja yritys meni konkurssiin v. 2017.

Antisemitistinen Suomen vihervasemmisto on vuosikausia ajanut palestiinalaisten terroristijärjestöjen Israel -vastaista BDS boikottiliiketä. (BDS-liikkeestä lisää esim: BDS infograafi) Suurimpana paikallisena saavutuksena ehkä on että liikkeen painostuksen ansiosta S-ryhmä harhautettiin poistamaan israelilaiset taatelit valikoimistaan ja korvaamaan ne ihmisoikeuksien ja demokratian “mallimailta” kuten Iran ja Pakistan.

Paitsi tuotteita BDS liike ajaa myös mm akateemista boikottia joten olisi vihervasemmistolle ja jopa ulkoministeriölle luontevaa vaatia israelilaistuotteiden poistoa Suomeen tulevista datakeskuksista. Mielestäni ei kuitenkaan ole uskottavaa että teknologiajätit ryhtyisivät korvaamaan israelosaamista joillakin heikkolaatuisemmilla komponenteilla, tämä olisi yhtä järjetön ajatus kuin poistaa israelilaisinnovaatiot ja laitteet sairaaloista ja korvata ne “antiikkisemmilla” tekniikoilla.

Oma näkemykseni on, että Suomessa markkinoitu linja “arvopohjaisesta realismista” määrittyy siten, että arvopohja päätyy taateleihin ja mitäänsanomattomiin julkilausumiin virtuaalitodellisuudesta ja näiden jälkeen palataan realismiin.

Krikettiä

Juoksut ja palot vielä on tuttuja, mutta mitä nuo overit on. Ja tulostaulukin vaikuttaa käsittämättömältä.

• Joukko Israel-ystäviä löysi itsensä Vantaalta ja Keravalta ensimmäistä kertaa elämässään krikettiturnauksesta. Innoittajana oli kuitenkin Israelin maajoukkue, joka osallistui kymmenen joukkueen Euroopan aluekarsintaturnaukseen.

Etuoikeus tukea joukkuetta

Eniten yllättyneitä kannustajista ja liehuvista suurista Israelin lipuista olivat kuitenkin israelilaiset, kun vähälukuisessa katsomossa olikin useita isoja Israelin lippuja liuhumassa riippumatta oliko sateista vai aurinkoista. Joukkueenjohtaja kävi jo ensimmäisen pelin aikana meitä vilpittömästi kiittämässä. Tällaista he eivät olleet todellakaan odottaneet. Pelien jälkeen kaikki pelaajat kävivät vielä kättelemässä meitä jokaista.

Aktivistit vaativat israelilaisia pois Suomesta ja Euroopasta ja myöskin Israelista. Tätä ei kuitenkaan sanota kansanmurhaksi.

Varsinkin tätä taustaa vasten oli suorastaan etuoikeus olla kannustamassa ja tukemassa tätä upeaa joukkuetta. Lopuksi toivotimme heille Israelin Jumalan runsasta siunausta ja turvaa sekä toivoa ja tulevaisuutta.

Jotain opimme kriketistäkin.

Paikalla myös rohkeita suomalaisia

Israelin krikettijoukkue joutui olemaan jatkuvasti hotellissaan turvamiehien suojaamana Suomessa. Tietämättömät propalestiinametelöitsijät olivat peleissä läsnä huutelemassa syytöksiä sotarikoksista ja lasten tappamisesta. Näitä huutoja joutuivat kuuntelemaan Israelin tiimissä ihmiset, jotka olivat menettäneet läheisiään Hamasin verilöylyssä 7/10.

Ei voi kuin hävetä Suomen ja suomalaisten takia. Miksi pitää mennä metelöimään, jos ei ole viitsinyt ottaa selvää asioista. Jos on nähnyt, kuinka pieni maa Israel on, millaisia sen viholliset ovat, millaisen ideologian vallassa ja millaisiin tekoihin valmiita, ei voi käsittää tätä vihaa pientä maata kohtaan, jonka täytyy jatkuvasti puolustaa ja koettaa suojata kansalaisiaan. Ei sitä selitä mikään muu kuin ihmiskunnan outo taipumus

löytää yhteisen vihan kohde Israelista.

Onneksi paikalla oli myös rohkeita suomalaisia - eikä ainoastaan suomenjuutalaisia - jotka osoittivat tukea lippujen kanssa. Ja nyt on taas kohta mahdollisuus meidän kaikkien osoittaa seisovamme tuon pienen maan rinnalla, tukevamme sen oikeutta itsepuolustukseen ja vastustavamme terroria.

Olympic Peacekeepers...

Palestiina-propagandaa käytetään terrorismin levittämiseksi. Sumud, joka tekee yhteistyötä terroristijärjestöksi nimetyn IRGC:n kanssa – heidän yksi johtohahmonsa löytyy myös Orwellilaisen kielikikkailun taakse kätkeytyneestä ”Olympic Peacekeepersista” – vaatien Israelia ulos kaikista KV-urheilukilpailuista. Siitä saimmekin idean tulla kannustamaan Israel voittoon kriketin maailmancupin Euroopan karsinnoissa.

Matkakohteena juutalainen Tallinna

Risto Sepponen

Aina ei tarvitse matkustaa kauas, läheltäkin löytyy mielenkiintoista opittavaa. Tämän totesimme Espoon Suomi-Israel Yhdistyksen retkellä Tallinnaan 6.9 2026. Kohteinamme oli juutalainen museo, synagoga ja vanhan juutalaisen hautausmaan muistopuisto. Erinomaisena oppaanamme oli museonjohtaja *Gennadi Gramberg*.

• Tallinnan juutalaisessa keskuksessa lähellä satamaa sijaitseva vuonna 2008 avattu juutalainen museo on selkeästi koottu läpileikkaus Viron juutalaisten menneisyyteen, kulttuuriin ja yhteisön elämään.

Pienestä alusta kukoistukseen, tuhoon ja elpymiseen

Heti aluksi eteemme tuli vaikuttava muistoseinä kaikille holokaustissa menehtyneille 974 Viron juutalaiselle, mukana 135 lasta, joista nuorin oli vain 4 kuukauden ikäinen. Näin historia muuttui tilastoista ihmisiksi – lapsiksi, nuoriksi ja aikuisiksi, joilla kaikilla oli oma elämänsä ja omat läheisensä.

Museon yksi osa esitteli juutalaista kulttuuria ja elämää, mm. juutalaiseen hääseremoniaan liittyvän avioliittosopimuksen. Rabbi lukee 2000-vuotisen perinteen mukaisesti häätilaisuudessa kolmikohtaisen sopimuksen, jossa sulhanen antaa kolme lupausta: tarjota vaimolle hyvät oltavat, pitää hänestä hyvää huolta ja pitää hänet tyytyväisenä. Tämän sulhanen sitten luovuttaa vaimolleen.

▲ Seurakunnan rabbi puhalsi meille sofariin Rosh Hashanah 5787 -juhlan lähestyessä.

Juutalaisia saapui Viroon 1800-luvun alkupuoliskolla Venäjän armeijan sotilaina. Uusi vaihe alkoi Viron itsenäistyttyä vuonna 1918. Juutalaisen yhteisön elämä alkoi kukoistaa. Vuonna 1926 saatu juutalaisten kulttuuri-itsehallinto oli historiallisesti merkittävä saavutus.

▼ Uudessa synagogassa yhdistyy moderni arkkitehtuuri ja perinteinen synagoga-arkkitehtuuri.

▲ Asiantuntevaa ja selkeää opastamme kuunneltiin tarkasti.

Sotien välisenä aikana elämä oli vilkasta, maassa toimi kaksi synagogaa, kirjastoja ja yli sata erilaista juutalaista järjestöä. Tätä vaihetta onkin kuvattu Viron juutalaisten kultaiseksi ajaksi.

Vuosi 1940 muutti tilanteen. Neuvostoliitto miehitti maan. Juutalaisia pidätettiin ja karkotettiin Siperiaan. Tallinnan juutalainen lukiokin muutettiin julkiseksi kouluksi.

Saksan miehitys 1941 johti sitten käytännössä täydelliseen tuhoon. Ennen Saksan miehitystä yli puolet Viron juutalaisista onnistui pakenemaan itään. Maahan jääneistä noin tuhannesta vain kahdeksan selvisi lopulta hengissä.

Juutalainen yhteisö tuhottiin nopeasti. Euroopan juutalaisten listassa, joka esitettiin Wannseen konferenssissa vuonna 1942, Viron kohdalla olikin jo lukumääränä nolla.

Sodan jälkeen neuvostomiehityksen aikana ei yhteisöelämää siksi juuri ollut ja pientä rukoushuonettakin valvottiin tiukasti. Muutama sukupolvi kasvoi ilman tietoisuutta juutalaisista traditioista.

Viron itsenäisyyden palautuminen 1991 muutti taas tilanteen. Juutalainen yhteisö sai takaisin entisen rakennuksensa, joka nyt on Tallinnan juutalainen keskus. Vuonna 2007 viereen rakennettiin uusi synagoga, jossa seuraavaksi vierailimme. Juu- ▶

▼ Vanhan juutalaisen hautausmaan muistopuiston portti on rakennettu alkuperäisen mukaiseksi.

talaisia on Virossa nyt noin 2000. Antisemitismia ei kuulemma juurikaan ole.

Myös rabbi oli synagogassa paikalla ja saimme kuulla häneltä näyttävän sofarin soiton juuri muutamaa päivää ennen Rosh Hasana uudenvuoden juhlaa.

Juutalaisen yhteisön eläväisyydestä ja vieraanvaraisuudesta saimme näytön, kun meille tarjottiin heidän valmistamansa maukas lounas synagogan tiloissa.

Hautausmaasta autokorjaamon kautta muistopuistoksi

Kolmas kohteemme oli vanhan juutalaisen hautausmaan muistopuisto Magasini-kadun varrella. Se perustettiin jo 1800-luvun alkupuolella. Hautausmaa on varhaisin todiste juutalaisten läsnäolosta maassa. Hautausmaa kun on merkitty jo 1869 tehtyyn karttaan.

Hautausmaa suljettiin 1900-luvun alussa naapuruston valitusten takia. Neuvostoliitto tuhosi ja vandalisoi alueen lopullisesti 1960-luvulla. Alue tasoitettiin, hautakiviä käytettiin teiden ja aallonmurtajien rakentamiseen. Alueella ollut juutalaisen yhteisön johtajan mausoleumi ja portti tuhottiin ja alueelle perustettiin autokorjaamo.

Vasta vuonna 2014 alue puhdistettiin pääosin talkoilla. Hautakivien palasia on tuotu takaisin. Hautapaikkojen alue on nyt rajattu nurmialueeksi ja alueella on penkkejä ja puurakenteissa toistuu Daavidin tähti. Hyvin kaunis ja koskettava paikka.

Todellisen rautaisannoksen Viron juutalaisten hyvin monivaiheisesta historiasta saimme Tallinnasta mukaamme. Parin tunnin laivamatka kahteen suuntaan tarjosi lisäksi hyvän mahdollisuuden tutustua uusiin ihmisiin ja nauttia rauhallisesta merimatkasta.

Varsinkin juutalaisessa museossa käyntiä voi vilpittömästi suositella kaikille. Tässä oli vain joitain pieniä palasia Viron juutalaisten monivaiheisesta historiasta, kasvusta tuhoutumiseen ja sitten nykyiseen elpymiseen.

Runsaslukuinen ryhmämme antoisan museovierailun jälkeen.

Jäsenyhdistykset ja tapahtumat

• Espoon Suomi-Israel yhdistys ry
espoo@suomi-israel.fi
www.espoo-israel.fi

Yhdistyksen 10-vuotisjuhla Hanukan merkeissä
10.12. klo 18 Hotel Matts, Matinkylä.
Katso mainos ja ilmoittautumisohjeet s. 23.

• Haminan seudun Suomi-Israel yhdistys ry
hamina@suomi-israel.fi
www.suomi-israel.fi/hamina

• Helsingin Suomi-Israel yhdistys ry – Föreningen Finland-Israel i Helsingfors rf
helsinki@suomi-israel.fi
www.suomi-israel.fi/helsinki

ISRAEL VUONNA 5787
esitelmä- ja keskustelutilaisuuksien sarja syksystä 2026 kevääseen 2027 torstaisin,
Helsingin yliopisto, Päärakennus F3010, 3. krs, Fabianinkatu 33, Helsinki

to 26.11. 2026 klo 18.00
”Nykyheprean tarina”
Dosentti **Riikka Tuori**

to 25.2. 2027 klo 18.00
”Viktor Frankl – juutalainen psykiatri, jonka teoriat testattiin keskitysleirissä”
Dosentti **Risto Nurmela**

Tilaisuuksiin on vapaa pääsy. Tervetuloa!

• Jyväskylän/Keski-Suomen Suomi-Israel yhdistys ry
jyvaskyla@suomi-israel.fi
www.suomi-israel.fi/jyvaskyla

• Pohjois-Karjalan Suomi-Israel yhdistys ry
pohjois-karjala@suomi-israel.fi
www.suomi-israel.fi/pohjois-karjala

Israel-tilaisuus Joensuun Adventtikirkossa (Ilmarisenkatu 1) **la 21.11.2026 klo 14-16**. Puhujavieraana **Varpu Haavist**o. Kahvitarjoilu klo 13-14.

• Tampereen Suomi-Israel yhdistys ry – Föreningen Finland-Israel i Tammerfors rf
tampere@suomi-israel.fi
www.suomi-israel.fi/tampere

Yleisöluento Metson Kuusi-salissa
Ma 09.11. klo 18:00
Luennoitsija ilmoitetaan myöhemmin.

• Turun seudun Suomi-Israel yhdistys ry – Åboregionens Finland-Israel Förening rf
turku@suomi-israel.fi
www.suomi-israel.fi/turku

• Vantaan Suomi-Israel yhdistys ry
vantaa@suomi-israel.fi
www.suomi-israel.fi/vantaa

Kulttuurikuppila lauantaina 7.11. klo 15-18
Kansalaistoiminnan keskus Leinikki, Leinikkitie 22
Timo Suutarinen: Holokaustin ajan juutalaista runoutta, **Mirka Metsäranta** ja **Daniel Sinkkonen:** musiikkia, **Nurit Steinbock-Vatka**: Minun tarinani
Ohjelma ja ruokailu 25 €.
Ilm. 5.11. mennessä: tiina@tiinasinkkonen.fi

• YAPS ry
yaps@yaps.fi
www.yaps.fi

Suomi-Israel-Yhdistysten Liitto ry:n hallitus

Puheenjohtajisto
Risto Huvila, pj. (Espoo) risto@truman.fi
Varpu Haavisto, varapj. (YAPS)

Jäsenet:
Sam Weintraub (rahastonhoitaja, Espoo, 2026-2028), varalla Antti Kruus, Juhani Korjula (Hamina, 2025-2027), varalla Jaana Takala, Aleksandra Ahlgren (Helsinki, 2025-2027), varalla Raija Heikkurinen, Arto Myllärinen (Helsinki 2025-2027), varalla Matti Holi, Hannu Taipale (Jyväskylä, 2026-2028), Tiina Huotari (Pohjois-Karjala, 2025-2027), Markku Ylipää (Tampere, 2025-2027), varalla Markku Hernesniemi, Joel Hasan (Turku, 2026-2029), varalla Santeri Pessi, Elias Järvinen (sihteeri, Turku, 2025-2027), varalla Teija Saarikoski, Tiina Sinkkonen (Vantaa, 2026-2028), varalla Päivi Moilanen

Mielenilmaus 7.10.

• Keskiviikkona 7. lokakuuta tuli kuluneeksi kolme vuotta terroristijärjestö Hamasin Israeliin tekemästä brutaalista terrori-iskusta, jossa murhattiin yli 1 200 ihmistä ja 251 otettiin panttivangiksi Gazaan.

Muistopäivää kunnioittamaan kokoontuivat sadat Israelin ystävät 25 paikkakunnalla eri puolilla maata osoittamaan tukensa juutalaisvaltiolle ja huolensa kasvavaa antisemitismiä vastaan. Helsingin lisäksi mukana olivat mm. Turku, Tampere, Oulu, Vaasa jne.

Valitettavasti paikoin tapahtumia varjosti palestiinalaisterrorismin kannattajien metelöinti.

Valtakunnallisen rauhanomaisen mielenilmauksen järjesti Israel-ystävyystoimikunta, johon kuuluu kaksikymmentä järjestöä.

Helsingissä kolmisensataa Israelin tukijaa kokoontui eduskuntatalon eteen, josta marssi jatkui Mannerheimintietä pitkin Narinkkatorille. Tapahtumassa puhuivat kansanedustajat **Peter Östman** (kd) ja **Atte Kaleva** (kok), Helsingin juutalaisen seurakunnan kunniapuheenjohtaja **Gideon Bolotowsky** sekä valtiotieteen maisteri **Sanna Haikala-Reyes,** jonka puhe luettiin kaikilla 25 paikkakunnalla. Tapahtuman juonsi Suomi-Israel -yhdistysten liiton puheenjohtaja **Risto Huvila**.

▼ Turussa toritapahtuma kokosi runsaat sata Israelin tukijaa, mukana myös iranilaisia – toisaalta taustalla kaikui myös Palestiina-mielisiä huutoja.

▲▼ Helsingissä kokoonnuttiin Eduskuntalon portaille, josta marssittiin Narinkkatorille.

▲ Narinkkatorin tilaisuudessa puhui mm. Atte Kaleva.

Muistaminen on myös vastuunkantoa

Eduskunnan Israel-ystävyysryhmän puheenjohtaja Peter Östman painotti: – Muistaminen ei tarkoita vain katsetta menneisyyteen. Se on vastuunkantamista siitä, ettei historia toistu tuoden esille kansainvälisen yhteisön ja median keskeisen roolin. Meidän tehtävämme ei saa päättyä tähän tilaisuuteen. Muiston on kuljettava mukanamme arjessa. Ja jos todella haluamme kunnioittaa uhreja, meidän on puolustettava elämää.

Eduskunnan antisemitismin vastaisen työryhmän pu- ▶

▲ Tampereella kaupunginvaltuutettu Marika Puolimatka (PS) muistutti, ettei 7.10.2023 ajankohta ollut sattumaa, sillä 50 vuotta aikaisemmin, 6.10.1973 alkoi Jom kippur -sota juutalaisten pyhimpänä päivänä, suurena sovituspäivänä, jolloin Egyptin ja Syyrian johtama arabikoalitio teki yllätyshyökkäyksen, joka vaati 18 päivässä yli 2600 israelilaisen hengen.

▼ Tampereen yhdistyksen puheenjohtaja Markku Ylipää puhalsi sofariin.

▶ heenjohtaja Atte Kaleva kertoi työryhmän seuranneen surullisena, kuinka antisemitismi on kasvussa ei vain Suomessa, vaan koko Euroopassa. Hänen mukaansa antisemitismi on paitsi arkipäiväistynyt myös ”salonkikelpoistunut”.

– Emme saa ummistaa silmiämme antisemitismin peikolta, joka on jälleen nostamassa päätään. Meidän täytyy sanoa: Nyt riittää!

Kaleva lisäsi, että meidän on seisottava Israelin ja Israelin kansan sekä kaikkien vapautta ja demokratiaa rakastavien Lähi-idän kansojen rinnalla.

Ihmisen lyhyt muisti

Sanna Haikala-Reyes muistutti, kuinka lokakuun 7. päivän terrorihyökkäys oli pahin juutalaisiin kohdistunut joukkomurha sitten holokaustin, mutta silti maailma tuntuu unohtaneen sen jo täysin.

Hamas ei ole edelleenkään laskenut aseitaan eikä luopunut vallasta Gazassa. Samalla Israelia toistuvasti syytetään kansanmurhasta siitä huolimatta, ettei riittävää näyttöä ole

▶ Israelin kunniakonsuli Fredrik Ekholm johti Vaasan toritapahtumaa.

olemassa. Myös Gazan alhainen siviiliuhrien määrä kertoo siitä, ettei Israel ole pyrkinyt tuhoamaan Gazan väestöä. Kolmen

▼ Vaasan torille oli kerääntynyt merkittävä määrä Israelin tukijoita.

vuoden aikana sota on kuitenkin aiheuttanut siviileille kärsimystä molemminpuolin.

Puheensa päätteeksi Haikala-Reyes nosti esille Gazan sodasta alkaneen juutalaisvihan rajun globaalin kasvun, joka on heijastunut myös Suomen juutalaisyhteisöön ja esimerkiksi juutalaislasten syrjintään kouluissa.

– Antisemitismistä täytyy puhua enemmän. Sitä ei pidä pyrkiä selittämään tai ymmärtämään, vaan tuomita se yksiselitteisesti.

– Toivotamme rauhaa Israelille ja seisomme järkähtämättä Israelin kansan rinnalla.

Onko juutalaisilla oikeus asua Juudeassa?

Varpu Haavisto

Israelin ja palestiinalaisten välisestä konfliktista puhuttaessa toistuu väite, että ”Israelin siirtokunnat ovat rauhan este” – usein jopa, että ne ovat ”pääeste rauhalle”. Väitteestä on tullut sellainen hokema, että sen kyseenalaistaminen tuntuu monille mahdottomalta.

• Moni uskoo, että jos Israel vain purkaisi kaikki ”siirtokunnat” ja luovuttaisi ”palestiinalaisalueet”, se olisi ratkaisu kymmeniä vuosia jatkuneeseen väkivaltaan.

Harhaanjohtava käännösvalinta

Kun puhutaan siirtokunnista, monet historialliset ja maantieteelliset faktat ovat usein täysin hukassa. Käsitteet ovat sekaisin ja kansainvälinen laki taipuu akrobaattisille kiemuroille. Siksi on syytä selventää, mistä on kyse, kun puhutaan ”siirtokunnista”.

”Siirtokunta” on käännös englanninkielisestä sanasta ”settlement”, jonka neutraali käännös on ”asutus”. Kansainvälisessä laissa ”juutalainen asutus” (”Jewish settlement”) esiintyy ensimmäisen kerran Kansainliiton mandaatissa (1922). Siinä brittien huoltohallintoa velvoitetaan tukemaan kaikin tavoin juutalaisten asutusta Jordan-joen länsipuolella. Asiakirjassa tunnustetaan juutalaisen kansan historialliset juuret alueella.

Suomalainen käännösvalinta viittaa harhaanjohtavasti siirtomaa-aikaan, jolloin kaukaiset emämaat valtasivat ja asuttivat alueita siirtomaissa. Israelilla ei ole mitään emämaata eikä juutalaisilla ole muuta kotimaata kuin Israel. Sen ytimessä on Länsirannaksi kutsuttu Juudea ja Samaria.

Geopolittiisesti ja puolustusstrategisesti alueen merkitys Israelin turvallisuudelle on ehdottoman tärkeä. Historiallisesti ne ovat Israelin ydinalueita, joilla sijaitsevat Jerusalemin Vanha kaupunki, Hebron, Beetlehem, Shilo, Sikem ja lukemattomat muut Israelin historiaan liittyvät mittaamattoman arvokkaat kohteet.

Käsitteiden tahallista sekoittamista

Kun YK julistaa lukemattomissa päätöslauselmissa, että juutalainen asutus ”Vihreän linjan” eli vuoden 1949 aselepolinjan toisella puolella rikkoo kansainvälistä lakia, on hyvä ymmärtää, mitä tämä tarkoittaa todellisuudessa. Sen mukaan juutalaisten asuminen esimerkiksi Jerusalemin Vanhassa kaupungissa ja Hebronin ikivanhassa juutalaiskorttelissa on laitonta.

Juudeasta ja Samariasta pitäisi näiden lauselmien mukaan pakkosiirtää kaikki juutalaiset. Tälle on jopa asetettu täysin utopistisia aikatauluja, kuten syksyllä 2024, jolloin YK:n yleiskokous vaati lähes miljoonan juutalaisen pakkosiirtoa 12 kuukauden sisällä. Pakkosiirtoa kutsutaan näissä päätöslauselmissa ”evakuoinniksi”, joka on luonteeltaan väliaikaista ja toteutetaan siviiliväestön suojelemiseksi. Tämä on yksi esimerkki käsitteiden tahallisesta sekoittamisesta.

Rasistinen julistus

Kun puhutaan juutalaisen asutuksen laittomuudesta, ainoa laki, johon vedotaan, on Geneven IV yleissopimuksen 49. artiklan 6. lause: ”Miehittäjävalta ei saa karkottaa tai siirtää osaa omasta siviiliväestöstään miehittämälleen alueelle.” Tämä on ainoa sääntö, joka on koko väitteen perusteena. Israel ei ole siirtänyt väestöään alueelle, vaan kyseessä on ihmisten vapaaehtoinen muutto. Monet juutalaiset ovat paluumuuttajia asuinalueilleen, joista he joutuivat pakolaisiksi Jordanian miehitettyä alueet vuonna 1949.

Juutalaisten asumisen laittomuudesta ei yleensä puhuta suoraan. Jos julistettaisiin jonkun etnisen ryhmän asuminen missä tahansa laittomaksi, se kuulostaisi juuri niin rasistiselta kuin mitä se todellisuudessa on. Olisi täysin mahdotonta, että julistettaisiin arabien, muslimien tai vaikkapa suomalaisten asuminen jollakin maantieteellisellä alueella laittomaksi. Jokainen ymmärtäisi, että kyseessä olisi rasistinen julistus. Mutta kun ei puhuta juutalaisista vaan ”siirtokuntalaisista”, todellinen ajatus hämärtyy. Ei ole enää niin ilmeistä, että tosiasiassa julistetaan, ettei juutalainen saisi asua Juudeassa.

Kolonialismiako?

”Asutuskolonialismi” on termi, jota ajatuksen kannattajat viljelevät. Sillä halutaan luoda kuva, että muualta tullut valloittajakansa siirtää emämaastaan väestöä asumaan alkuperäiskansan asuma-alueille ja ottaa haltuunsa niiden elinalueita. Tämä kuvaus sopii Israelin kohdalla erityisen hyvin moniin muslimivaltuuksiin alkaen Arabian niemimaalta tulleisiin arabimuslimijoukkoihin, jotka 600- ja 700-luvuilla miehittivät ja kolonisoivat suuren osan Lähi-itää ja Pohjois-Afrikan. Se sopii moniin muihinkin imperiumeihin, jotka valloittivat alueen, kuten seljukit, ristiretkeläiset, mamelukit ja turkkilaiset. Sen sijaan juutalaisten palaaminen kaikista maailman ääristä ja Israelin syntyminen alueelle, joka on joka askeleella täynnä israelilaisten juurista kertovaa arkeologiaa, on paremminkin islamilaisen imperialismin ja kolonialismin purkautumista ja alkuperäiskansan itsemääräämisoikeuden palauttamista.

Vinoutunutta lakien tulkintaa

Israelin historia on ainutlaatuinen. Sen poikkeuksellisuus tarjoaa mahdollisuuksia sen vihaajille tulkita kansainvälistä lakia ja sopimuksia vinoutuneella tavalla. Maailmassa ei ole mitään muuta kansakuntaa, joka olisi joutunut yhtä pitkään diasporaan ja säilyttänyt kulttuurisen yhtenäisyytensä ja siteensä kotimaahansa. Mikään muu kansa ei ole sen tavoin joutunut niin vainotuksi kaikkialla maailmassa. Missään ei löydy toista aluetta, jolla kansa eläisi avoimessa yhteiskunnassa ja pitäisi yllä demokratiaa keskellä sen tuhosta haaveilevia terrorijärjestöjä. Eikä maailmassa ei ole toista kansaa, jonka kulttuurilla, uskonnolla, kirjallisuudella ja historialla olisi ollut yhtä valtava vaikutus koko maailman henkiseen ja hengelliseen perintöön.

Golan ja Negev –
siellä missä korppikotkat liitelevät

Eero Ketola

Israelissa, Golanin ylängöllä kiertelee korkealla hämmästyttävän kookkaita petolintuja. Lämpimän ilman tuoman väreilyn heiketessä on mahdollisuus tunnistaa linnut hanhikorppikotkiksi.

▲ Hanhikorppikotka on liitämisen mestari. Oikeastaan se liitää enemmän kuin lentää. Se näkee kuolleen eläimen jopa kolmen kilometrin päästä.

• Hanhikorppikotka on Israelin suurin petolintu. Sen siipien kärkiväli saattaa olla 280 senttiä. Toinen, yhtä suuri korppikotka Israelissa oli korvakorppikotka, joka pesi viimeisen kerran Israelissa vuonna 1989.

Hanhikorppikotka on hyvin sosiaalinen lintu. Parvi viettää suuren osan ajasta vuoren harjanteella, jossa ne ovat suojassa petoeläimiltä.

Hanhikoppikotkan lento on suureksi osaksi liitelyä. Siksi linnut lähtevät liikkeelle vasta ilman lämmittyä. Sitä ennen ne järjestelevät höyhenpeitettään ja sukivat. Linnut heittäytyvät yksi toisensa jälkeen lentoon korkealta kallionharjanteelta ja nousevat kaarrellen ja kiertelen majesteettisen tuntuisesti korkealle taivaalle. Noin puolitoista tuntia ennen auringon laskua hanhikorppikotkat palaavat takaisin tutulle levähdyspaikalleen.

▶ Pikkukorppikotka on näppärä "siistijä". Mitä hanhikoppikotkilta jää, sen pienempi lajitoveri syö.

Erinomainen näkökyky

Hanhikorppikotkan näkökyky on erinomainen. Se saattaa havaita sopivan ravintokohteen useiden kilometrien päästä. Nähdessään kuolleen eläimen koppikotka lähtee nopeaan liittoon ehtiäkseen ensimmäiseksi saaliin luo. Hyvin nopeasti se saa muutkin paikalla olleet hanhikorppikotkat peräänsä. Ruokailussa on tarkka järjestys. Ensimmäiseksi syövät vanhat linnut ja vasta sen jälkeen nuoret. Usein paikalla on samanikäisiä ja yhtä voimakkaita lintuja. Silloin saattaa tulla melko voimakkaita taisteluja. Lopulta heikomman on astuttava tai lennähdettävä syrjään. Toisinaan korppikotkat syövät niin paljon, etteivät ne jaksa nousta lentoon. Siksi niiden on oltava paikallaan niin kauan, kunnes ruoka on sulanut.

▲ Israelissa, Gamlassa on tehty näköalapaikka, josta voi seurata hanhikorppikotkia ja myös pikkukotkia ja käärmekotkia.

Pikkukorppikotka muuttaa Israelista Afrikkaan

Hanhikorppikotkaa pienempi korppikotkalaji on pikkukorppikotka. Sen nimi muissa kielissä on usein Egyptin korppikotka. Muinaisessa Egyptissä pikkukorppikotka oli pyhä lintu. Israelissa pesii noin 50 paria pikkukorppikotkia. Niiden määrä on laskenut nopeasti. Vähenemisen syitä Israelissa on useita. Ne lentävät varsin usein voimajohtoihin ja niiden pesäjyrkänteiden lähellä on niitä häiritsevää toimintaa. Pikkukorppikotka on muuttolintu, joka saapuu Israeliin maaliskuun alussa ja lähtee takaisin Afrikaan syyskuussa. Muuttomatkallaan niitä usein ammutaan.

Pikkukorppikotka, hepreaksi raham on näppärä lintu. Se osaa avata muiden lintujen munia ja rikkoa luita. Se pyydystää liskoja ja sammakkoja. Se on usein myös paikalla, kun isommat sukulaiset, hanhikorppikotkat ovat syömässä kuolleita eläimiä. Mitä niiltä jää jäljelle, sen pikkukorppikotkat syövät.

Hanhikorppikotka, hepreaksi nesher, on hyvin kookas lintu.

Weizmann-instituutilta uusi hoitomalli Alzheimerin tautiin

Israelilaisen Weizmann-instituutin tutkijat ovat ottaneet merkittävän askeleen Alzheimerin taudin hoidossa.

Perinteiset Alzheimer-lääkkeet pyrkivät poistamaan aivoihin kertyviä haitallisia proteiineja, mutta professori **Michal Schwartzin** perustaman ImmunoBrain Checkpoint -yhtiön kehittämä hoito toimii toisin: se herättelee elimistön omaa immuunijärjestelmää. Kun immuunipuolustus aktivoituu, se osaa itse korjata aivokudosta ja suojella hermosoluja rappeutumiselta.

Nature Medicine -lehdessä julkaistut tulokset vahvistavat, että hoito kykeni hidastamaan aivosolujen vaurioitumista potilailla.

Miss Israel

Danielle Yablonka edustaa Israelia Miss Universe 2026 -kilpailussa.

Vuonna 2018 hän oli StandWithUs-järjestön lukiolaisharjoittelija; hän rakasti Israelia, mutta pelkäsi liikaa puolustaa sitä. Nykyään hän on Miss Israel!

Kolumbia avasi suurlähetystön Jerusalemissa

Kolumbian entinen presidentti **Gustavo Petro** katkaisi toukokuussa 2024 diplomaattisuhteet Israeliin maan Gazassa toteuttamien toimien vuoksi ja arvosteli voimakkaasti pääministeri **Benjamin Netanjahua**.

Petro sulki Kolumbian suurlähetystön Tel Avivissa ja kutsui maan suurlähettilään kotiin.

Keskiviikkona 14. lokakuuta Kolumbia avasi suurlähetystönsä Jerusalemissa ja on siten kymmenes maa, joka on

© screenshot/x/@gidonsaar

toiminut näin. Uusi presidentti **Abelardo de la Espriella** on kumonnut edeltäjänsä tekemän välirikon Israelin kanssa ja palauttanut samalla voimaan maiden välisen vapaakauppasopimuksen.

"Meren sieni"

Israelin tutkijat kehittävät aerogeeliä, joka vangitsee ja hajottaa öljyvuotoja. GU:n tutkijat loivat aerogeelin, joka pystyi sieppaamaan öljyvuotoja ja auttamaan öljyä syöviä bakteereja hajottamaan saasteita.

Öljyvuodot tapahtuvat säännöllisesti ympäri maailmaa, mutta suuret, katastrofaaliset katastrofit ovat paljon harvinaisempia kuin pienet jokapäiväiset vuodot.

Tuhansia pieniä vuotoja tapahtuu joka vuosi rutiinitehtävien, kuten laivojen tankkauksen, putkistojen vuotojen tai maalla olevien laitevikojen, aikana. 1970-luvulla tapahtui 70–100 suuren säiliöaluksen vuotoa vuodessa. Onneksi säiliöalusten onnettomuuksista johtuvat suuret päästöt merelle

© Yonatan Sindel/Flash 90

ovat vähentyneet yli 90 prosenttia 1970-luvulta lähtien, alle 10 prosenttia vuodessa.

Vuodot tapahtuvat itse asiassa useammin maalla lähellä varastosäiliöitä, teollisuusalueita ja putkistoja, mutta ne saavat enemmän huomiota, koska ne leviävät nopeasti ja vahingoittavat herkkiä valtamerien ja rannikkoalueiden elinympäristöjä.

Laserleikkauksesta särmäykseen, koneistukseen ja hitsaukseen – osavalmistuksen ammattilainen

Tehoa osien valmistukseen
Ateno Oy
Kärritie 5, 62500 Evijärvi

www.ateno.fi